

10. 9. 2009

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Něco mezi boží spravedlností a katastrofou

Pro komentář veškerého halasu kolem rozhodnutí Ústavního soudu lze vystačit s postarším příslovím: „Máš-li křivou hubu, nenadávej na zrcadlo“. Znam moc dobře pocity těch, kteří teď bouřlivě reagují na odklad vykonatelnosti rozhodnutí o vyhlášení voleb. Šokující rozhodnutí! Úžas, naprostý úžas! Ohromení, mísící se s pocitem, že něco takového prostě není možné, že se v dalším okamžiku nutně musí otevřít nebesa a zhůvěřilý sudí bude na popel. Ohromení, které zvolna přechází ve zlost. A pak trvalé rozhořčení, jak je vůbec něco takového v civilizovaném zemi možné. Zastavte svět, chci vystoupit! Přesně tak jsem se to taky občas prožíval. Kdysi. Zamlada. Leč praxe mne naučila, že na soudní rozhodnutí, které je nadáno schopností radikálně zasahovat do lidských osudů, je nutno pohlížet jako na něco mezi boží spravedlností a katastrofou. A každý, kdo vstupuje do dosahu justice, musí posoudit míru pravděpodobnosti, že zrovna na něj vyjde katastrofa.

Vnímáno z tohoto úhlu pohledu je skrz naskrz lhostejné, jestli je to šokantní rozhodnutí bezchybné nebo fatální omyl. A co bude dál. Podstatné je, jestli k tomu muselo dojít a zda se takové konce daly předvídat. A rovnou říkám, že každý, kdo se o problém jen trochu zajímal taky věděl, že trik s ústavním zákonem, který nakrátko mění Ústavu, aby byla povolnější, je už z minula ve velké neoblíbenosti odborníků. Takže hrátky s novým exemplářem téhož jsou, minimálně, na hranici dovoleného.

Nemá tudíž smysl mávat pěsti směrem k Brnu, spekulovat o důvodech podání ústavní stížnosti panem Melčákem, nebo o jakýchsi spodních motivech jeho právního zástupce. Kdokoliv si může podat jakoukoliv žalobu nebo stížnost a je jen na něm jestli, případně kdy to udělá. Podstatné je pouze to, co napadá a jakou má šanci na úspěch. A je taky úplně fuk, jestli ho ponouká touha po principu nebo po penězích, msta nebo víra v lepší příští. Ono se to u soudu prakticky nedá poznat. Dost též nerozumím poukazům na to, že jsme v krizi a celostátně i jinak neuduživí, jakož že už přípravy voleb stály hromadu peněz. Těším se v té souvislosti představou ústavního nálezu, kde bude černé na bílém, pěkně vedle sebe, že jednak je ústavní zákon v rozporu s Ústavou, ale abychom nebyli škodní, budeme dělat že není a nebudeme si toho všímat. Což nám vydrží do první žaloby některého z volebních propadlíků. Bez aktuálního užítka jsou ale i diskuse o tom, jestli Ústavní soud rozhodl zákonně nebo nezákonně, případně jak by měl naložit s napadeným zákonem. Především lze pro každou ze stran dodat s dostatek argumentů. Kupříkladu lze jistě tvrdit, že volby jsou veřejným zájmem, ale je veřejným zájmem, aby volby proběhly na základě ústavního zákona, který obchází Ústavu? No asi stěží. A tak dál. Ale zejména, určující je názor toho, kdo rozhoduje, v tomhle případě navíc definitivně. Všichni, odborníci i laici, se pak mohou až do skonání věků o kvalitě ortelu dohadovat, ale to je tak asi všechno. V historii soudnictví, u nás i ve světě, takových sporných úradků najdete hromadu. Jinak řečeno, je úplně jedno, co si kdo o rozhodnutí myslí, případně co mi kdo pod tenhle článek napíše, včetně blábolů o justiční mafii a podobných nesmyslech. „Protože s nezávislostí soudů nic neuděláte, musíte si holt víc dávat bacha“, dalo by se vytesat nad bránu justice, pokud by nějakou měla.

Jak jsem řekl, podstatné je, zda bylo nutné se do současné situace dostat. Jinými slovy zda ve chvíli, kdy Parlament schválil inkriminovaný ústavní zákon, se tahle komplikace dala předvídat, případně s jakou měrou pravděpodobnosti. Jak už jsem také řekl, odpověď na prvé je kladná. Pak jest třeba se tázat, zda bylo k mání nějaké jiné řešení. Odpověď je zase kladná. Je napsané v Ústavě. Tyhle otázky a odpovědi jsou ale testem něčeho mnohem významnějšího. Totiž testem, nakolik je Parlament schopen přijímat správná strategická rozhodnutí. Což krom jiného znamená i schopnost anticipovat

možné komplikace a negativní důsledky toho, k čemu se chystá. Také je významný rozdíl mezi rizikem komplikace, jejíž pravděpodobnost výskytu lze vyčíslit zlomkem procenta a komplikací, která hrozí s pravděpodobností vyjádřitelnou v procentech či desítkách procent. Což je bohužel náš případ. Schválený ústavní zákon měl zjevně vadu, takřkajíc dědičnou, a hrubě odhadnuto, je to padesát na padesát, jak nakonec Ústavní soud rozhodne. O tom svědčí nejen pozastavující rozhodnutí, ale a zejména nejistota mezi odborníky. Padesátiprocentní riziko fiaska není zanedbatelné i v případě mnohem méně významných podniků, než jsou celostátní volby. Takže to vypadá na dost hanebné selhání Parlamentu. Možnost toho, co se teď děje si zřejmě vůbec nepřipustil. Což je ta lepší varianta. Horší by bylo, pokud by zákonodárci věděli, co hrozí, ale prostě zavřeli oči a oddali se naději, že to nějak projde. Nutno ovšem podotknout, že momentální rumraj ještě pořád není to nejhorší, co nás mohlo potkat. Zatím víme jen to, že si Ústavní soud vzal time out, aby si s problémem pohrál. Nepůjde tedy o nic banálního, jinak by nejspíš byl hotov rychleji. Je-li tomu tak, pak by to stejně muselo vyhlížet i po volbách. Třeba v případě žaloby na jejich neplatnost. Pravda, rozhodoval by jiný soud, ale to na závažnosti věci nejspíš nic nemění. Řečeno jazykem kteréhosi televizního imbecila, byl by to fičák. Myslím, až bychom těsně po volbách na nějakých deset dní nevěděli, jestli de iure vůbec nějaké volby byly. A pak třeba zjistili, že nebyly. Z tohoto pohledu jsme na tom ještě dobře.

Kdejaký podnikatel, než udělá závažnější rozhodnutí, trápí svého právníka nebo své právníky rozličnými dotazy stran právních rizik. A neptá se jen na to, jestli to, co chce provést je legální, ale zajímá se i o možnosti zpochybnění legality, třeba i zcela účelové. A též, jestli, bude-li už podána žaloba, byť ji na konci soud zamítne, nebude v mezidobí jeho projekt nějak fakticky omezen. Třeba předběžným opatřením. Troufám si tvrdit, že v porovnání s podnikateli se v tomhle případě určující část naší zákonodárců chovala jak malé děti. Asi že takový zákonodárce nemá zákonnou povinnost vykonávat svou působnost s péčí řádného hospodáře a k tomu za zadkem hospodářskou kriminálku.

Hodně se toho za posledních dvacet let změnilo. Pokud jde o soudy, od okázalého nezájmu bolševické věrchušky jsme se propracovali do stadia, kdy se kdekdo zaklíná nezávislostí soudů a respektem k jejich rozhodnutím. Zdá se, že je na čase pohnout se dál a do právního vědomí si uložit další informaci. Vědomost o tom, že soud je fakticky nezávislý a nalézá právo podle svého přesvědčení, nikoliv s ohledem na nějaké širší společenské zájmy, jinak též společenskou objednávku. A tudíž si může troufnout i na takovou posvátnou krávu, jakou jsou volby. Dokonce mám dojem, že právě teď to mnohým došlo.

Nevím, jaké skutečné důsledky, politické nebo ekonomické nakonec z rozhodnutí Ústavního soudu vzejdou, ať už z toho úterního, nebo z toho, co přijde zhruba za týden. Krk dám ale na to, že až na další už budou všichni k právu a jeho možné soudní aplikaci přistupovat mnohem obezřetněji. Což bych považoval dobrou zprávou.

JUDr. Tomáš Sokol,
advokát

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Tři dekády v advokacii a otevřený pohled na to, co profesi i justici nejvíc škodí](#)

- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)